

УДК 378.2 (477)

**QUALITY TRAINING OF EXPERTS IN UKRAINE
ЯКІСНА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УКРАЇНІ****Movchan L. V. / Мовчан Л. В.***s. p. s., s. lecturer / к. пед. н., ст. викл.
Uman National University of Horticulture,
Uman, Instyutyska 1, 203005**Уманський національний університет садівництва,
Умань, Інститутська 1, 203005*

Анотація. В статті розглядається важливість надання якісних освітніх послуг в умовах глобалізації ринку, що відповідають міжнародним стандартам. Автор наголошує, що вища освіта України проходить етап розвитку та становлення і має певні проблеми з якості освіти. Він вважає, що для ефективного здійснення освітянських реформ в Україні доцільно й необхідно використати міжнародний досвід провідних держав світу, зокрема Фінляндії.

Ключові слова: вища освіта, якість підготовки, освітні послуги, глобалізація ринку, міжнародні стандарти.

Вступ.

Науковці, фахівці, керівники організацій та державні діячі економічно розвинених країн світу вважають, що ХХІ століття буде століттям якості праці, освіти, продукції, послуг, навколишнього середовища і загалом якості життя [1].

В умовах глобалізації ринку проблеми якості є актуальними для всіх країн світу, оскільки тільки продукція й послуги високої якості можуть бути конкурентоспроможними. Ці проблеми багатогранні, тому і з боку наукових теоретичних досліджень, і з боку держави мають політичний, соціальний, економічний, науково-технічний і організаційний аспекти [2].

Політичні аспекти проблем характеризуються перш за все тим, що масове виробництво продукції та послуг (зокрема і освітянських) високої якості є одним із критеріїв розвитку суспільства, показником рівня економічного розвитку держави та її безпеки [3].

В Україні освіта визнана однією з найголовніших складових загальнолюдських цінностей. Вектор сучасної політики і стратегії держави спрямований на подальший розвиток національної системи освіти, адаптацію її до умов соціально-орієнтованої економіки, трансформацію та інтеграцію в європейське суспільство і світове співтовариства. Сьогодні суспільство почало усвідомлювати принципово нову роль освіти у сучасному інформаційному світі, тому вона вже стала одним з найважливіших чинників політики.

Основний текст.

За даними дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» ім. І. Кучеріва, 70,5% респондентів оцінюють якість вищої освіти в Україні як низьку та середню. Результати соціологічного опитування, проведеного Інститутом економіки та прогнозування НАН України, свідчать: понад 70% майбутніх фахівців в університетах опановують певну сукупність знань, можуть їх

шаблонно застосовувати, але не здатні вирішувати незнайомі для них завдання; 20% випускників українських вишів дуже погано орієнтуються в обраних професіях через власну недбалість і небажання вчитися; 10% — це випускники, які добре оволоділи методом самонавчання і самовдосконалення. Ці факти свідчать про серйозну проблему в Україні. Зниження якості навчання може призвести до невизнання європейською спільнотою дипломів наших університетів, які не будуть спроможними пройти зовнішню експертизу. Наслідок — зниження мобільності їх студентів та випускників на європейському просторі. Гальмують розвиток якості освіти і недостатня сформованість ринку освітніх послуг; брак механізмів орієнтації на потреби суспільства; недостатність науково-інформаційного і кадрового забезпечення вищої професійної освіти та її інноваційної бази [4].

Однією з основних причин, з якої країни відмовляються визнавати дипломи українських університетів, є те, що наші ВНЗ неправильно вибрали пріоритети між доходом навчального закладу від сплати за освітні послуги та якістю підготовки фахівців і якістю надання освітніх послуг. Виходячи з вибраного пріоритету «дохід», українські вищі навчальні заклади зараховують до своїх лав тих студентів, хто може заплатити, не звертаючи уваги на оцінки й кваліфікацію. Така освітня політика, з одного боку, негативно впливає на професорсько-викладацький склад, тому що вона зводить до мінімуму вимоги до якості навчального й контролюючих процесів, внаслідок чого повністю втрачаються механізми впливу на якість освіти, а з іншого – ганебно впливає на ставлення до навчання і на результати підготовки студентів. Студенти марно витрачають час і не отримують у повному обсязі знання, а особливо вміння й навички, бо немає відповідної бази й достойної практики. Принцип «дохід» породжує й інші негативні тенденції в управлінні ВНЗ, наприклад, зменшення витрат на матеріально-технічне забезпечення навчального процесу, організацію практик, оновлення бібліотечного фонду, видання нових підручників й посібників, комп'ютеризацію тощо.

Розвинені країни пройшли цей етап розвитку суспільства й на сьогодні звикли платити гроші, отримуючи якісні послуги, а не їх імітацію. У країнах Європи розуміють, що лікувати їхніх громадян буде не диплом, а жива людина, яка має володіти певним набором знань і вмінь і платити за некомпетентного лікаря, інженера чи іншого фахівця – неправильно по відношенню до свого народу.

Для ефективного здійснення освітянських реформ в Україні доцільно й необхідно використовувати міжнародний досвід провідних держав світу, міжнародних організацій та об'єднань. До такого позитивного досвіду належить Болонський процес [5, с. 121 - 123].

З метою вивчення найуспішнішого міжнародного досвіду в управлінні якістю неперервної освіти необхідно звернути увагу на систему управління та регулювання освітніми галузями в економічно розвинутій країні Європи, а саме Фінляндії. Низка міжнародних досліджень показала, що фінська освіта є однією із найбільш ефективних у світі. Система освіти Фінляндії займає перше місце за показником рівня знань, кількістю дітей, які люблять читати, друге

місце – у сфері природничих наук, п'яте – в галузі математики. Фінляндія – країна, що визнана всім міжнародним співтовариством у сфері надання якісної освіти в найрізноманітніших галузях знання. Як і інші країни Північної Європи, вона надає студентам безкоштовну вищу освіту. Іноземці також можуть розраховувати на таку можливість. Всі студенти державних вищих навчальних закладів в обов'язковому порядку повинні оплачувати тільки незначні внески за навчальні матеріали та членство в студентському союзі (в цілому сума складає до 100 євро в рік).

Всі вищі навчальні заклади Фінляндії поділяються на два типи: загальноосвітні університети класичного профілю, і ВНЗ прикладного напрямку. Всього ж фінських університетів налічується 20. До цього числа входять 10 ВНЗ широкого профілю, три університети технічної спрямованості, три вищі економічні школи, а також 4 навчальні заклади, що спеціалізуються на мистецтвах і військовий ВНЗ – коледж національної оборони. Всі вони знаходяться в підпорядкуванні і на контролі у Міністерства освіти Фінляндії. На сьогоднішній день в університетах цієї країни здобувають освіту 176000 чоловік [6].

Завдання університетів, визначене законом, – розвиток вільної науково-дослідної діяльності, наукової і художньої освіти, а також заснованого на наукових дослідженнях навчального процесу. Університети повинні організовувати свою діяльність так, щоб в науково-дослідній роботі і навчальному процесі був досягнутий високий світовий рівень з дотриманням принципів етики і загальноприйнятої наукової практики.

Університетська освіта поділяється на 20 галузей навчання: теологія, гуманітарні науки, право, соціальні науки, економіка, психологія, освітні науки, природничі, сільське та лісове господарство, спортивні науки, інженерія та архітектура, медицина, стоматологія, медико-санітарні науки, ветеринарна медицина, фармацевтика, музика, мистецтво та дизайн, театр і танець, витончені мистецтва. Найбільш популярними спеціальностями в політехнічних інститутах є такі, як транспорт, менеджмент і бізнес, комунікації, технології, сфера обслуговування, туризм, охорона здоров'я. Для отримання ступеня бакалавра потрібно вчитися у класичних університетах 3 роки і отримати 180 кредитів ECTS, у політехнічних інститутах від 3,5 до 4 років і отримати 210-240 кредитів ECTS, обов'язковою вимогою є проходження практики. Всі університети країни є державними, найбільш потрібними та актуальними в університетах є природні і гуманітарні науки, технології. Крім ступенів загальноприйнятих (бакалавр, магістр, доктор), фінські ВНЗ надають ще й проміжну сходинку, яка знаходиться приблизно між ступенями магістра та доктора — це ліцензіат [7].

Кожен з фінських університетів має право в індивідуальному порядку вирішувати, чи еквівалентна попередня освіта іноземного студента, тій, яка потребується. Як правило, абітурієнтам з країн колишнього СНД дають можливість вступати до ВНЗ Фінляндії, маючи звичайний шкільний атестат. Ті ж, хто вже провчився декілька років у вітчизняному ВНЗ або має закінчену вищу освіту, мають право на перезарахування дисциплін, які збігаються з тими,

які включає програма обраного фінського університету.

Для того, щоб стати студентом одного з вищих навчальних закладів Фінляндії, потрібно скласти ряд вступних іспитів, які проводять, як правило, на всіх факультетах. Складність іспитів і кількість балів, які потрібно набрати, безпосередньо залежать від напряму і спеціалізації факультету. Багато з факультетів мають квоти на прийом студентів з інших країн, тому перш ніж подавати документи і готуватися до вступу, необхідно з'ясувати всі нюанси. Існує обмежений доступ до всіх галузей навчання. Оскільки кількість заявників перевищує кількість доступних місць, класичні та політехнічні інститути використовують різні критерії відбору студентів: успіх у навчанні, іспит та вступні випробування.

Навчання у всіх фінських ВНЗ переважно проводиться шведською або фінською мовами, але деякі університети і політехнічні інститути можуть запропонувати кілька програм англійською мовою, кількість яких постійно зростає через стрімке підвищення популярності фінської освіти серед випускників шкіл різних країн. Найбільш популярними і потрібними програмами англійською мовою є такі, як інформаційні технології, логістика і ділове адміністрування. Тому вивчати такі спеціальності найкраще у Фінляндії, отримуючи прекрасну освіту, хороший диплом і можливість не платити за навчання [8].

Висновки.

Структура освіти України за своєю ідеологією та цілями узгоджена із структурами освіти більшості розвинених країн світу. Україна досягла високого рівня реалізації двох стратегічних завдань: розширення доступу до отримання вищої освіти та сприяння інтеграційним процесам, що поліпшує стан освіти і науки. Але не слід забувати, що для досягнення рівня, відповідного світовим стандартам, що сприяє найбільш повному задоволенню освітніх потреб громадян слід ретельніше приділяти увагу якійсь підготовці фахівців у вищих закладах освіти. Напрями розвитку вищої освіти України відбуваються на тлі процесів глибокої трансформації не тільки суспільно-політичного устрою та соціально-економічного укладу, а й суспільної психології, системи життєвих цінностей і орієнтирів, морально-етичної парадигми. Можливо саме зараз необхідно використати зарубіжний досвід з покращення якості освіти.

Література:

1. Корсак К. Стратегія Європи – якість освіти / К. Корсак, Л. Антонюк // Науковий світ. – 2003. – № 6. – С. 6–8.
2. Шаповал М. І. Менеджмент якості : підруч. / М. І. Шаповал. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2003. – 476 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6.04. 2006 р. «Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 11.07.2006 р. № 606/2006. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=606%2F2006#Find>. – Заголовок з екрану.

4. Шлях до якісної вищої освіти 11 Василь Шинкарук 22 лютого 2013, 19:45 Більше читайте тут: <http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/shlyah-do-yakisnoyi-vischoyi-osviti.html>

5. Александров В. Т. Державні механізми управління якістю неперервної освіти в Україні : монографія / В. Т. Александров. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 366 с.

6. Вища освіта в Фінляндії. - URL: <http://uk.peopleandcountries.com/article-2187-1.html>

7. Широкова Наталія. Вища освіта у Фінляндії. - URL: <http://www.osvita.org.ua/articles/1054.html>

8. Education in Finland. Ministry of Education and Culture. (2012). Printed in: Коріууа, Espoo, 28p.

References:

1. Korsak K.(2003). Stratehiia Yevropy – yakist osvity [European strategy – the quality of education] in Naukovyi svit [Scientific World], issue 6, pp. 6–8.

2. Shapoval M. I. (2003). Menedzhment yakosti [The management of quality] in pidruchnyk [Textbook], 476 p., (Vyshcha osvita XXI stolittia [The higher education of XXI century]).

3. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky I oborony ukrainy [About the decision of National Security and Defense Council of Ukraine] (06.04.2006) in Ukaz Prezydenta «Pro stan naukovo-tekhnologichnoi sfery ta zakhody shchodo zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy» [Presidential decree «About the state of the scientific and technological sphere and measures to ensure the innovative development of Ukraine»], issue 606/2006. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=606%2F2006#Find>.

4. Shynkaruk Vasyly. (22.02.2013). Shliakh do yakisnoi osvity [The way to quality education], URL: <http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/shlyah-do-yakisnoyi-vischoyi-osviti.html>

5. Aleksandrov V. T. (2012). Derzhavni mekhanizmy upravlinnia yakistiu neperervnoi osvity v Ukraini [Government mechanisms of management of the quality of long-life education in Ukraine] in monografiia [Monography], 366p.

6. Vyshcha osvita Finliandii [The higher education of Finland], URL: <http://uk.peopleandcountries.com/article-2187-1.html>

7. Shyrokova Nataliia. (20016). Vyshcha osvita Finliandii [The higher education of Finland], URL: <http://www.osvita.org.ua/articles/1054.html>

8. Education in Finland. Ministry of Education and Culture.(2012). 28p.

Abstract: *The article considers the importance of providing quality educational services in a globalized market that meets international standards. In a globalized market, quality issues are relevant to all countries of the world, since only high quality products and services can be competitive. The author emphasizes that the higher education of Ukraine goes through the stage of development and formation and has certain problems with the quality of education. Reducing the quality of education may lead to the European community's failure to recognize the diplomas of the universities that will not be able to undergo external expertise and to the reducing of mobility of their students and graduates in the European space. The insufficient formation of the educational services market, the lack of mechanisms for targeting the needs of society, lack of scientific information and staffing of higher education and its innovation base are inhibited the development of quality of education. The author believes that for the effective implementation of educational reforms in Ukraine, it is appropriate and necessary to use international experience of leading countries of the world, in particular, Finland.*

Key words: *higher education, quality of training, educational services, globalization of the market, international standards.*